

Recuperació de l'IVA en factures impagades i clients en concurs: quan es pot fer i com actuar correctament

Quan una empresa emet una factura, declara l'IVA corresponent i finalment no arriba a cobrar-la, es produeix una situació especialment delicada: a la pèrdua econòmica derivada de l'impagament s'hi afegeix el fet d'haver ingressat un IVA d'una operació que, en la pràctica, no s'ha cobrat.

La normativa de l'IVA permet, en determinats supòsits, **reduir la base imposable i recuperar l'IVA repercutit**, però aquesta possibilitat no és automàtica. Cal complir requisits concrets, respectar terminis estrictes i seguir correctament el procediment formal.

A grans trets, hi ha **dos supòsits principals** en què es pot modificar voluntàriament la base imposable:

- quan el client és declarat en **concurso de creditors**;
- quan les quotes repercutides resulten **totalment o parcialment incobrables**.

La diferència entre un supòsit i l'altre és important, tant pel que fa als terminis com al procediment.

1. Recuperació de l'IVA si el client entra en concurs de creditors

Quan, després del meritament de l'operació, es dicta **auto judicial de declaració de concurs** contra el client, la base imposable de l'IVA es pot reduir.

Aquest és un supòsit específic de modificació voluntària de la base imposable i obliga el creditor a **anticipat l'actuació**, sense esperar als terminis generals dels impagats ordinaris.

Quin és el termini per actuar?

En aquest cas, la modificació s'ha de fer dins del termini legal establert des de la publicació al BOE de l'auto judicial de concurs.

A efectes pràctics, això exigeix:

- emetre la **factura rectificativa** dins del termini legal aplicable des de la publicació de l'auto de concurs,
- remetre-la al deutor,
- i, en l'àmbit concursal, és molt recomanable enviar-ne també còpia a l'**administració concursal**.

A més, un cop expedida la factura rectificativa, cal comunicar la modificació a l'**AEAT** dins del termini d'**un mes**, mitjançant els formularis electrònics habilitats a la seva Seu Electrònica.

Cal tornar a modificar la base imposable si el concurs acaba?

Amb caràcter general, una vegada declarat el concurs i modificada correctament la base imposable, **no cal tornar-la a modificar a l'alça**, sigui quin sigui el resultat final del concurs.

Només hi ha excepcions concretes, com per exemple quan es produeixi la conclusió del concurs per causes específiques legalment previstes, com ara:

- revocació ferma del concurs,
- desistiment o renúncia de la totalitat dels creditors,
- o pagament íntegre dels crèdits reconeguts.

Per tant, la declaració de concurs activa un règim propi que, si es tramita correctament, permet recuperar l'IVA sense haver d'esperar els terminis generals dels impagats ordinaris.

2. Recuperació de l'IVA per crèdits incobrables

El segon gran supòsit és el de les **quotes repercutides incobrables**.

En aquest cas, la base imposable es pot reduir proporcionalment quan el crèdit derivat de l'IVA repercutit sigui totalment o parcialment incobrable, però només si es compleixen determinats requisits.

Requisits principals

a) El destinatari de l'operació

Cal que el destinatari actuï com a **empresari o professional**.

Si no té aquesta condició, o no actua com a tal, la modificació només serà possible si la base imposable de l'operació, exclòs l'IVA, supera el mínim legal exigible.

b) Haver transcorregut el termini legal sense cobrar

Amb caràcter general, ha d'haver transcorregut **1 any** des del meritament de l'impost repercutit sense haver obtingut el cobrament total o parcial del crèdit.

Ara bé, si el volum d'operacions del creditor durant l'any anterior no excedeix de **6.010.121,04 €**, el termini pot ser de **6 mesos** o d'**1 any**, segons l'opció escollida.

Aquesta situació ha de constar correctament als **llibres registre de l'IVA**.

c) Reclamació fefaent del cobrament

El subjecte passiu ha d'haver instat el cobrament del crèdit al deutor per algun mitjà que acrediti de forma fefaent la reclamació.

Aquesta reclamació es pot fer, entre altres, mitjançant:

- **reclamació judicial**,
- **requeriment notarial**,
- o qualsevol altre mitjà que acrediti fefaentment la reclamació, com per exemple un **burofax**.

En el cas de crèdits deguts per **ens públics**, aquest requisit se substitueix per una **certificació** expedida pel mateix ens, on es reconegui l'obligació i la seva quantia.

3. Operacions a terminis o amb preu ajornat

Quan es tracta d'operacions a terminis o amb preu ajornat, el còmput del termini no es fa des del meritament inicial de l'IVA, sinó des del **venciment del termini o terminis impagats**.

Això és especialment rellevant, perquè en aquest tipus d'operacions la modificació es pot fer en la part corresponent al termini o terminis que hagin quedat impagats.

A aquests efectes, es consideren operacions ajornades aquelles en què s'hagi pactat que la contraprestació es faci efectiva en diversos pagaments, o en un de sol, quan el període entre el meritament i el venciment de l'últim o únic pagament superi l'any.

En aquests casos, **n'hi ha prou amb reclamar un dels terminis impagats** per poder procedir a la modificació de la base en la part corresponent.

4. Procediment per modificar la base imposable

Quan es compleixen els requisits legals, el creditor ha de seguir un procediment concret.

a) Expedició de la factura rectificativa

Cal emetre una **factura rectificativa** i registrar-la correctament.

Aquesta factura ha de quedar degudament anotada al **llibre de factures expedides**.

En els supòsits de concurs, a més, convé remetre'n còpia a l'**administració concursal**.

b) Comunicació a l'AEAT

Després d'expedir la factura rectificativa, el creditor ha de comunicar la modificació a l'**AEAT**, per via electrònica, mitjançant els formularis habilitats.

Aquesta comunicació s'ha de fer dins del termini d'**1 mes** des de la data d'expedició de la factura rectificativa i ha d'anar acompanyada de la documentació justificativa corresponent.

c) Termini per fer la modificació

En el cas de crèdits incobrables, la modificació s'ha de fer dins dels **6 mesos següents** a la finalització del termini de 6 mesos o 1 any des del meritament, segons correspongui.

Per tant, no n'hi ha prou amb esperar el termini mínim: també cal controlar correctament la finestra posterior per no perdre el dret.

5. Quan no cal rectificar a l'alça i quan sí

Una vegada feta la modificació de la base imposable, amb caràcter general **no cal tornar a rectificar-la a l'alça**, encara que posteriorment es cobri totalment o parcialment el crèdit.

Ara bé, hi ha excepcions.

No cal rectificar a l'alça

En principi, no cal modificar de nou la base imposable quan posteriorment es cobri el deute, llevat dels casos legalment previstos.

Sí cal rectificar a l'alça

Caldrà tornar a modificar la base imposable a l'alça quan:

- el creditor **desisteixi de la reclamació judicial**,
- arribi a un **acord de cobrament** amb el deutor,
- o en aquells supòsits concrets en què la llei imposi la rectificació per la naturalesa del destinatari o del cobrament posterior.

En aquests casos, s'haurà d'expedir una nova factura rectificativa a l'alça dins del termini legal corresponent.

6. Condicions que ha de complir el creditor

La modificació de la base imposable està condicionada al fet que el creditor hagi actuat correctament des del punt de vista formal i comptable.

En particular, ha d'haver:

- **facturat i comptabilitzat** les operacions en temps i forma,
- expedit les **factures rectificatives** corresponents,
- registrat correctament aquestes factures,
- comunicat la modificació a l'**AEAT** dins del termini d'1 mes,
- i justificat documentalment el compliment dels requisits exigits en cada cas.

Sense aquest compliment formal, la rectificació pot resultar improcedent encara que l'impagament sigui real.

7. El principal risc: perdre el dret per una mala gestió dels terminis

En la pràctica, moltes empreses no perden el dret a recuperar l'IVA perquè no compleixin materialment els requisits, sinó perquè **arriben tard**.

Això és especialment habitual quan:

- no es fa seguiment dels clients morosos,
- no es controlen bé els venciments,
- es confia que el concurs es comunicarà a temps,
- o no hi ha coordinació entre administració, comptabilitat i fiscalitat.

Per això, davant d'un client amb risc d'insolvència, convé:

- controlar periòdicament els saldos pendents,
- fer seguiment dels clients amb morositat,
- revisar fonts oficials de publicitat concursal,
- i preparar la documentació amb rapidesa.

8. Recomanació pràctica

La recuperació de l'IVA d'una factura impagada no s'hauria de veure només com un tràmit fiscal puntual, sinó com una part del control financer i de risc comercial de l'empresa.

És recomanable que l'empresa disposi de:

- seguiment periòdic de factures vençudes,
- classificació de clients amb risc,
- control intern dels terminis de rectificació,
- protocol d'actuació davant insolvències o concursos,
- i coordinació entre les àrees administrativa, comptable i fiscal.

Quan això no existeix, és fàcil que una factura impagada acabi generant una doble pèrdua: **comercial i fiscal**.

Conclusió

La normativa permet recuperar l'IVA de factures impagades i de clients en concurs, però només si l'empresa actua correctament, documenta bé la situació i respecta estrictament els terminis.

En resum:

- si el client entra en concurs, la rectificació s'ha d'anticipar;
- si el crèdit és incobrable, cal complir els requisits de termini i reclamació;
- i en tots dos casos és imprescindible expedir correctament la factura rectificativa i comunicar-la a l'AEAT.

Una bona actuació pot marcar la diferència entre **assumir definitivament un IVA no cobrat o reduir l'impacte econòmic de l'impagament**.

Per a qualsevol dubte o per revisar si la seva empresa pot recuperar l'IVA d'una factura impagada o d'un client en concurs, poden posar-se en contacte amb **Fornell Assessors**.